

ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДИК НЛП В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

В НЛП розрізняють три типи модальності в яких людина може мислити. Врахування модальності людини має велике значення для встановлення контакту, і не тільки для встановлення контакту та взаєморозуміння між людьми, але й в процесі навчання, так як від цього напряму залежить як встигають учні та взаємовідносини між учнями та вчителем.

«Оскільки освітні рівні в школі диференційовані, кожен має власні патерни ефективних стилів навчання».(1). Учні початкової школи переважно кінестетики, оскільки сприймають реальність торкаючись, нюхаючи, кидаючи, розбираючи на частини, як стверджує М.Гріндер, один з розробників НЛП. У середній школі спосіб навчання змінюється на аудіальний, а в старших класах модальність визначається як візуальна. Педагог з багатолітнім стажем, М.Гріндер називає освітній процес «конвеєром», а класи, де невстигаючі діти займаються по спеціальним программам- «коридором». «Коридор це місце, де розвивається відстаюча модальність учня», тобто туди потрапляють діти, що не адаптувалися до нового способу навчання. [1]. У звичайному класі з тридцяти чоловік в середньому в 22-х досить розвинені візуальні (В), аудіальні (А) і кінестетичні (К) здібності, але при цьому кожен учень сприймає інформацію, використовуючи одну модальність. Ще 2-3 учні мають труднощі в навчанні по причинах, не пов'язаних з особливостями сприйняття (психологічна ситуація в родині). Інші 4-6 учнів, так звані «транслятори» - це переважно ті у яких розвинута лише одна модальність візуальна, аудіальна або кінестетична. Причому, досвід показав, що більшість дітей, що потрапляють в «коридор» є кінестетиками. Кожна група учнів здатна успішно справлятися лише з певним видом діяльності: К-учень легко виконує практичну частину лабораторної

роботи, але не справляється, коли читає про це в підручнику. Навпаки, В-учню важко в лабораторному експерименті, тоді як читання підручника дає йому повне уявлення про роботу.

Перед вчителем стоїть завдання - спостерігати за поведінкою учнів і виявити А, В і К-учнів. Для діагностики фахівці НЛП і вчителі-практики використовують поведінкові (розроблені Р.Свассинг і М.Барб) і нейрологічні індикатори (зовнішні ознаки, що вказують, яку частину головного мозку -А,В,К-використовує учень).

Друге завдання, що стоїть перед вчителем, - це використання багатосенсорного навчання. Метою такого навчання є дія на велику частину учнів шляхом представлення інформації у всіх трьох модальностях. «Це дозволяє дітям отримувати інформацію, вибравши свій вхідний канал, підкріплює запам'ятовування і підсилює додаткові сенсорні канали учнів».

Характеристика В-учня.

Нейрологічним індикатором учнів з В типом сприйняття є висока швидкість процесів нервової системи. Рухи зосереджені довкола очей: мигання, примруження, нахмурення брів. Учні використовують в-мовні предикати: дивитися, ясний, бачити, спостерігати і так далі. Поведінковими індикаторами для діагностики в-учня є дисциплінованість, організованість, гарний зовнішній вигляд. Такі діти зазвичай спокійні, обачні, не відволікаються на шум; при розмові підборіддя направлене вгору, голос високий. Учні володіють живою, образною фантазією, хороші розповідачі, сильні в читанні. Інструкції зі слів запам'ятовують погано, при читанні нових слів виникає розгубленість.

Для таких дітей важливий контакт очима. Під час розмови вони активно жестикулюють, «показують» те, про що говорять; прагнуть красиво одягатися, робити красиві жести, приймати красиві пози. «Візуали схильні критикувати,

звинувачувати; дуже чутливі до використання слів що описових слів в мові».
(19).

Характеристика А-учня.

Учні А-типу працюють в ритмі метронома. Їх рухи зосереджені довкола рота, вух; часто виголошують звуки «а», «гм». Аудіали активно використовують предикати своєї модальності, такі як «слухати», «звучати», «мова», «звуки» і так далі

Поведінковими індикаторами служать не зосередженість, балакучість, прагнення активно брати участь в дискусії. Аудіали можуть легко імітувати тон і висоту голосу; з мова ритмічна; учень навчається, слухаючи, любить музику. Учні добре читають нові слова; віддають перевагу рахунку та письму, легко освоюють іноземні мови.

За твердженням В.Ельмановіча, А-учні не потребують контакту очима, до співбесідника повертають домінантне вухо і вслухуються. Жести згорнуті, руки в кишенях, часто чіпають вухо або нижню частину лиця. Якщо А-учень починає розповідати, переривати його не можна, інакше він зіб'ється і вимушений буде почати з початку.

Характеристика К-учня.

У учнів-кінестетиків помітна найповільніша швидкість нервових процесів. Обличчя звичайне невиразне, але, такий учень робить багато жестів нижче за шию. Діти використовують специфічні мовні предикати: «схоплювати», «чіпати», «відчувати» і так далі.

Поведінка кінестетиків «фізично орієнтована»: при розмові вони стоять близько, прагнуть доторкнутися до співбесідника, як стверджує М. Гріндер. Фізичні реакції багаті, існує прагнення до фізичної винагороди. Р.Свассинг і М.Барб з'ясували, що кінестетики навчаються, роблячи що-небудь своїми

руками; запам'ятовуюють, гуляючи. При читанні учень водить пальцем, слабкий в деталях, але легко запам'ятовує загальний зміст. У розмові учень лаконічний, тактовний, здійснює активні рухи; підборіддя направлене вниз, голос низький.

У школі такі діти непосидючі - на місці без руху не можуть усидіти більше 40 секунд, стверджує В.Ельмановіч. «Йому говорять: «Не крутись!», що рівносильно: «Не думай! Не живи!».[2]. Контакт очима з вчителем не обов'язковий, а часто заважає, відволікає при сприйнятті матеріалу. Такий учень зазвичай демократичний, любить «порадитися», прагне сам все зробити за всіх.

Перш ніж почати сам процес навчання, як вважає М.А.Павлова, вчитель повинен провести «розчищення поля діяльності». Для цього потрібно організувати роботу з так званими шкільними фобіями, які є практично у всіх учнів. Кожен учень будь-коли випробовував неприємні переживання на уроці, пов'язані з його особистими невдачами або строгими зауваженнями вчителя, тому нерідко весь процес навчання в таких учнів пов'язаний з негативними емоціями. Для роботи з фобіями М.А.Павлова пропонує ряд вправ, наприклад: вчитель виписує на дошку складну граматичну структуру, потім просить учнів закрити очі і представити що-небудь приємне, розплющити очі, поглянувши на пропозицію на дошці і знову закрити, представивши приємну подію.

Важливою умовою ефективності уроку є похвала за роботу; учень повинен бачити результат своєї роботи, тому потрібно, за твердженням М.А.Павлової, порівнювати успіхи учнів з їх власним минулим станом, а не з успіхом інших. [3].

Також важливе «підстроювання до майбутнього в кінці уроку, оскільки успішний учень знає, де і коли він застосовуватиме те що вивчається». [3]

І, нарешті, важливим елементом уроку з позиції НЛП є використання таких прийомів, як візуалізація (розвиток візуальної пам'яті), метафора і позитивне зчеплення у всіх три модальностях.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Гриндер М. Исправление школьного конвейера. / М. Гриндер - «Институт общегуманитарных исследований», 2001 г. – 81с.
2. Эльманович В.И. НЛП. Методологическое пособие для начинающих. / В.И. Эльманович – Психотерапевтический центр «ЛАД», С-Петербург 1994г. – Ч1., - 39с.
3. Павлова М.А. Интенсивный курс повышения грамотности с помощью НЛП. / М.А. Павлова – Москва, 1997 г. -124с.

Відомості про автора (авторів)

Казанцев Юрій Вікторович – викладач кафедри іноземних мов Сумського національного аграрного університету; тел. 0953626907;
kazantsevyuriy@yahoo.com; сертифікат: ТАК; про конференцію дізнався від колег.